אלימות מגדרית בהפגנות

המשטרה פוגעת בחופש המחאה של נשים

כתיבה: עו"ד ניצן כספי שילוני

איסוף ועיבוד העדויות למסמך מתוך מאגר Xלימות ישראל:[1] ליאורה ניר

בחודש מאי 2022 פורסם דוח מפורט של האו"ם שעסק בפגיעה בחופש ההפגנה במצבי משבר ברחבי העולם. הדוח התרה מפני מגמות עולמיות החותרות לדיכוי חופש ההפגנה, והדגיש כי לשיטור במהלך מחאות יש השפעה מאיימת במיוחד על נשים מפגינות בשל שימוש של גורמי האכיפה באלימות מינית ומגדרית כנשק להשתקתן:

> Sexual and gender-based violence has reportedly been used by State agents as a weapon to discourage women and communities from taking part in protests and as a tactic of control and domination.[2]

נקדים ונאמר כי שימוש לרעה בכוח על ידי המשטרה נגד מפגינים עלול להיות מופנה הן כלפי נשים והן כלפי גברים. יתר על כן, לא מן הנמנע שגברים סופגים יותר תגובות אלימות מצד שוטרים, כפי שיכול להעיד למשל מספר התלונות הגבוה יותר על אלימות שוטרים כלפי מפגינים גברים.[3] ואולם, מטרת מסמך זה היא לעמוד על **המאפיינים המגדריים הייחודיים** של ניסיונות דיכוי מחאה כלפי נשים.[4] בדומה למסקנת דוח האו"ם דלעיל, הטיעון המרכזי שיעמוד ביסוד מסמך זה הוא שנשים סופגות סוגים מובחנים של אלימות משטרתית כאשר הן מוחות נגד מדיניות השלטון. בין הפרקטיקות החמורות שקיימות ניתן למנות תקיפה מינית, אלימות מילולית, ביזוי מיני, ערעור על הנורמטיביות של המפגינה, וכן הפשטה לצורך חיפוש גופני ללא הצדקה. יש לציין כי האלימות הייחודית שמופנית כלפי נשים מתבצעת על רקע הקשר חברתי שבמסגרתו כשליש מהנשים חשופות במהלך חייהן לאלימות מינית.[5]

---

[1] מאגר Xלימות ישראל הוא מיזם שמאגד עדויות של נפגעים מאלימות גופי האכיפה במחאות נגד הממשלה, וכולל ברוב המקרים תיעודים חזותיים של אירועי האלימות. כל האירועים והציטוטים המצוינים בנייר זה מבוססים על מאגר זה, אלא אם צוין אחרת.

[2] United Nations Human Rights Council, Protection of Human Rights in the Context of Peaceful Protests during Crisis Situations (A/HRC/50/42) (Geneva: United Nations, 2022), p. 11

[3] במאגר Xלימות ישראל דווח עד כה על 580 נשים ו-1,080 גברים שנפגעו מאלימות בזמן המחאה. כלומר, על פי נתונים אלה גברים נפגעים מאלימות שוטרים בשיעור כמעט כפול מנשים. יחד עם זאת, אין בידינו נתונים על הפילוח המגדרי של הנוכחות בהפגנות, ועל כן מדובר בהשערה שמבוססת על שכיחות התלונות.

[4] בחלק מהמקומות במסמך השתמשנו בביטוי "אלימות מגדרית", ביטוי השגור בספרות האקדמית, אף שהמסמך עוסק באלימות נגד נשים בלבד ולא באלימות מגדרית במובן הרחב יותר, כגון אלימות נגד להטב"ק. בנוסף, הפרקטיקות של אלימות מגדרית עלולות כמובן להיות מופעלות גם על מפגינים גברים.

[5] לפי נתוני ארגון הבריאות העולמי, המובאים באתר של איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, כ-35% מהנשים בעולם עוברות פגיעה מינית במהלך חייהן.

ההשלכות של סוגי אלימות אלה על הנפגעות עצמן חמורות, ובנוסף השפעתה של האלימות המגדרית רחבה יותר, כיוון שהיא חלה גם על נשים אחרות שמורתעות מלקחת חלק במחאה. יתרה מזאת, כפי שיפורט להלן, לשיטות הדיכוי המגדרי קיימות השפעות עומק על ההשתתפות של נשים במחאה כאזרחיות וכפעילות פוליטיות, וכן על האופן שבו נתפסות נשים בחברה.

עיקר המסמך יוקדש לסקירה של האופנים בהם פוגעת המשטרה במפגינות ומדכאת את חופש המחאה שלהן. בהמשך לכך, בחלקו האחרון של המסמך, נציג הצעות מדיניות שמטרתן מניעת אלימות מגדרית בזמן מחאות אזרחיות.

רקע: שימוש לרעה בכוח נגד מפגינים

מאז חודש ינואר 2023 החלו להתארגן ברחבי מדינת ישראל מחאות מתמשכות נגד מדיניות הממשלה, ובעיקר נגד תוכניתו של שר המשפטים יריב לוין לקידום מהפכה משטרית. טבח שבעה באוקטובר 2023 הביא לשינוי באופי המחאה ובתוכנה בתגובה להתמשכות המלחמה ולמדיניות הממשלה ביחס לחטופים ולאחריותה למחדל. מעורבותן של נשים במחאה, בפרט של קבוצות מובחנות של נשים, היא מאפיין מובהק של גלי המחאה מאז ראשית שנת 2023.[6] כך למשל בהפגנות נגד המהפכה המשטרית בלט ארגון הנשים "בונות אלטרנטיבה", שמבקש לקדם זכויות נשים במרחב הציבורי. במסגרת המחאות להשבת החטופים והחללים, עמדו בחזית אימהות ובנות זוג של החטופים ששבו, דוגמת עינב צנגאוקר ואחרות. תנועת נשים נוספת שהתמקדה בסיום המהלכים הצבאיים בעזה ומונהגת על ידי אימהות היא תנועת "אמא ערה".

תגובת ממשלת ישראל למחאה כוללת ניסיונות דיכוי נרחבים, שעולים בקנה אחד עם המגמה הכללית של הממשלה, המקדמת פרקטיקות ותפיסות אנטי-ליברליות ואנטי-דמוקרטיות. אמצעי אחד לדיכוי מתמקד ביצירת שיח ציבורי שמזהה את המפגינים כלא פטריוטים, אנרכיסטים ואף אויבים.[7] אמצעי נוסף נוגע לפעילות גופי האכיפה בזמן ההפגנות, שעושים שימוש לרעה בכוח פיזי נגד המפגינים ושימוש מופרז אמצעים לפיזור הפגנות.

מדיניות זו משתלבת עם תהליך הפוליטיזציה של המשטרה שמקדם איתמר בן גביר כשר לביטחון לאומי. ביטוייה ניכרים בפועל בצעדים קונקרטיים כמו אישור תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, שהתקבל עם הקמת הממשלה, ואשר הקנה לשר סמכויות נרחבות להתוות את מדיניות המשטרה ואת העקרונות הכלליים לפעילותה, באופן שעשוי לשרת את האינטרסים הפוליטיים שלו ושל הממשלה על פני האינטרס הציבורי.[8] יצוין כי תיקון 37 אושר בכפוף להגבלות על התערבות השר, ואולם כפי שעולה

[6] רוני דורי, "נשים לא רק מובילות את המחאה הזאת, הן אלה שישמרו אותה לאורך זמן", **כלכליסט** (30.3.2023).

[7] למשל: איתמר אייכנר, הממשלה נגד יום המחאות: "פרעות תמיכה בחמאס, שטיפת מוח רגשית", **ynet** (17.8.2025); נעה שפיגל, נתניהו נגד המחאה: מרחיקה של שחרור החטופים ומבטיחה שזוועות הטבח יחזרו, **הארץ** (17.8.2025); מיכאל שמש, ואטורי: "יש כמה זרועות לחמאס - אחת מהן היא ההפגנות", **כאן** (18.6.2024).

[8] איתי מק, התשתית החוקית לדיכוי מחאות והפגנות בישראל, נייר עמדה, **מכון זולת** (26.3.2024), עמ' 16.

מפניית היועצת המשפטית לממשלה, בן גביר הפר באופן בוטה את תנאי המתווה שאושר על ידי בית המשפט העליון.[9] דוגמאות ישירות לניסיונות דיכוי המחאה באמצעות פוליטיזציה של המשטרה הן הנחיית בן גביר למשטרה מיום 9.1.23 לבצע מעצרים בהפגנות נגד הממשלה במקרה שבו ייחסמו כבישים.[10] ב-1.3.23 הודיע בן גביר לשוטרים כי "יש לגלות אפס סובלנות כלפי אנרכיסטים שתוקפים שוטרים".[11] השר גם ניסה להתערב באופן אכיפת החוק כלפי מפגינים באמצעות מינוי והדחת קצינים בהתאם לעמדותיהם ביחס לדיכוי הפגנות.[12] דוגמא נוספת למגמה זו היא סרטון של השר יריב לוין מאוקטובר 2025 עם העבריין המורשע מרדכי דוד, המאיים שהוא יחסום "שמאלנים בהפגנות". השר לוין גיבה בסרטון את פעולותיו של דוד[13] וזה נהג כך לאחר מכן כלפי מפגינים בכיכר החטופים.

במקביל הממשלה מקדמת צעדים נוספים שמטרתם לפגוע בעצמאות רשויות החוק. כך למשל על פי הוראת סעיף 115 להסכם הקואליציוני בין מפלגות הליכוד ועוצמה יהודית, תוענק חסינות מוחלטת מאחריות משפטית לשוטרים "במסגרת מילוי תפקידם בעת פעילות מבצעית" בנסיבות שבהן "לא פעלו בזדון".[14] יתרה מזאת, הממשלה מקדמת הצעת חוק שנועדה לאפשר פוליטיזציה של מח"ש באמצעות הכפפתה לשר המשפטים.[15] פגיעה כזו בעצמאותה של המחלקה לחקירות שוטרים עלולה להביא למצב של היעדר הרתעה כלפי שוטרים המפעילים אלימות בהפגנות.

כבר עתה, על פי מאגר המידע "Xלימות ישראל", בשנת 2024 עמד מספר מקרי האלימות המשטרתית נגד מפגינים על 1,230, בעוד שבשנת 2023 דווחו 506 מקרים כאלה. יצוין כי מתוך 307 תיקים שנפתחו במח"ש בשנים 2023-2024 על אלימות שוטרים בהפגנות, רק בשלושה מקרים הוגשו כתבי אישום.[16] בנוסף לכך, ולצד היד הרכה בטיפול באלימות שוטרים, פעמים רבות המשטרה גם אינה נוקטת בפעולות הדרושות לשם הגנה אפקטיבית על מפגינים מפני אלימות מצד אזרחים.[17]

---

[9] בן גביר התערב בפעילות המשטרה בהפגנות נגד הממשלה, ובנוסף פרסם "מסמך מדיניות" שמגביל את ההפגנות: טובה צימוקי ולירן תמרי, היועמ"שית לבן גביר: למסמך ההפגנות שלך אין תוקף; הוא ענה: "ממשיכה להתבלבל", **ynet** (1.9.2025).

[10] דפנה ליאל, בן גביר הנחה את המשטרה: לעצור מפגינים שחוסמים כבישים, **N12** (09.01.2023).

[11] יהושע (ג'וש) ברריינר, בן גביר קיים הערכת מצב במטה המשטרה "בעקבות התפרעות אנרכיסטים", **הארץ** (20.2.2023).

[12] יהושע (ג'וש) ברריינר, עמי אשד פורש: הודחתי על רקע פוליטי, שילמתי מחיר על בחירתי למנוע מלחמת אחים, **הארץ** (05.07.2023).

[13] אבי בר-אלי, אתמול קופץ לכלוב תנינים, היום בריון בשירות שר המשפטים. מה קורה בליכוד?, **דה מרקר** (5.10.2025).

[14] הסכם קואליציוני לכינון הממשלה ה-37 בין סיעת הליכוד לבין סיעת עוצמה יהודית בראשות איתמר בן גביר (28.12.2022).

[15] איתי מק, הכפפת מח"ש לשר המשפטים: הצעה להשתלטות הממשלה על רשויות התביעה, נייר עמדה, **מכון זולת** (18.5.2025).

[16] 210 תיקים נסגרו, 42 הועברו לטיפול משמעתי, וב-52 תיקים טרם התקבלה החלטה. ראו משה שטיינמץ, יותר מ-300 תיקים במח"ש – רק 3 כתבי אישום, **i24news** (25.3.25).

[17] כך למשל הגיבוי מטעם שר המשפטים שניתן למרדכי דוד שהוזכר לעיל. וראו בהרחבה על זכות המחאה בחוק הישראלי, במחקר של מכון זולת, שלפיו ההגנות על זכות זו הן ביסודן חלשות: מצד אחד חוקי היסוד לא מונים אותה כזכות מוגנת; ולצד זאת שורה של נורמות, חלקן מנדטוריות, מעניקות למשטרה סמכויות דרקוניות לאכיפת "הסדר הציבורי" ולדיכוי הפגנות (למשל: דרישת רישיון לעצם קיום המחאה, שימוש באמצעים לפיזור הפגנות, וכן מעצרים ושחרור בתנאים מגבילים). ראו איתי מק, התשתית החוקית לדיכוי מחאות והפגנות בישראל, לעיל ה"ש 6.

אלימות מגדרית של משטרת ישראל נגד מפגינות והשלכותיה

מסמך זה ממוקד כאמור בפגיעות השונות המכוונות כלפי מפגינות כאמצעי לדיכוי מחאה של נשים. הנתונים והעדויות שיפורטו במסמך זה מקורם, ברוב המקרים, במאגר הדיווחים של מיזם "Xלימות ישראל".[18] במאגר זה מצויות מאות עדויות בגוף ראשון וכן עדויות של עדי ראייה על אירועים של אלימות שוטרים בזמן המחאות נגד הממשלה ה-37. רוב העדויות מלוות בסרטונים שמתעדים את מקרה האלימות, ורוב (אך לא כל) העדויות המתוארות במסמך זה מאומתות באמצעות סרטונים או תמונות. נוסף על המאגר, השתמשנו בדיווחים שפורסמו בתקשורת, ובעדויות מגוף ראשון שנגבו באופן ישיר.

על בסיס העיון בחומר הרב שמצוי במאגר זה, וכן בחומרים אחרים הנגישים לציבור, בוצע ניתוח המסווג את המאפיינים הייחודים של אלימות מגדרית כאמצעי לדיכוי מחאה לחמש פרקטיקות:

1. אלימות מינית ישירה בזמן ההפגנה
2. ביזוי על בסיס מיני ומגדרי
3. חיפוש גופני והפשטת מפגינות בזמן המעצר
4. ערעור על טיב אימהותן של המפגינות
5. אלימות פיזית עם השלכות מוגברות בשל הפגיעות של הגוף הנשי

להלן נפרט ונדגים כל אחת מהקטגוריות ונבהיר את השלכותיה.

א. אלימות מינית ישירה כלפי מפגינות בזמן ההפגנה

קיימים מספר דיווחים על תקיפות מיניות, מגע כפוי באיברים אינטימיים והטרדות מיניות מצד שוטרים כלפי מפגינות בזמן הנוכחות המשטרתית בהפגנות. חלק מהדיווחים מתייחסים לתקיפה מינית בזמן המעצר, וחלקם לפעילות השוטר בזמן ההפגנה, ללא קשר למעצר או עיכוב של הנפגעת. להלן מספר עדויות של נשים שנפגעו מינית במהלך מחאות נגד הממשלה:

1. אירוע מיום 1.9.2024, עדות של מפגינה במחאה שהתקיימה בתל אביב:[19] "שוטר אחר (בלש גדול עם חולצה אפורה כהה נראלי [כך במקור, נ.כ.ש] וכובע שוטר, גם בלי תג שם) דחף אותי באלימות בחזה בעודי עם ידיים למעלה. כשצעקתי עליו שהוא נוגע לי בציצי, הוא הסתכל לי בעיניים ונתן לי אגרוף לפנים".
2. אירוע מחודש ינואר 2025 בהפגנה בתל אביב, עדותה של א. ק.[20]: "עברתי בהפגנות כמה תקיפות וחבלות... וזה כאילו כלום לעומת מה שעברתי במקרה הזה, זה היה לא נעים ברמות. אני תמיד עם שלט צמוד לחזה, אף פעם לא מרימה. הפעם היה צפוף והרמתי את השלט ואז

[18] ראו לעיל ה"ש 1.

[19] מאגר Xלימות ישראל.

[20] תמלול שיחה שקיימה הכותבת ביום 12.8.25. הנפגעת הסכימה לפרסם את שמה, ואולם הוא מתפרסם במסמך זה בראשי תיבות בלבד.

זה קרה. אחרי הקראת שמות החטופים מפגינים הדליקו אש. הייתי במעגל החיצוני של הגוש שעטף את המדורה, לא קרובה [לאש]. השוטרים ניסו לפרוץ פנימה. עמדתי והרמתי את השלט מולם, אחד השוטרים עבר פנימה ותוך כדי חפן את השד שלי. אני עמדתי במעגל החיצוני והוא עבר מולי וזה מה שהוא עשה. הייתי בשוק. היה מפגין לידי שהסתכל על זה בשוק, הייתי המומה לגמרי. החזקתי את השלט גבוה. לקח לי זמן להבין מה קרה... חיפשתי את המפקד, סיפרתי לו שאחד השוטרים תקף אותי ולא התייחסו אלי. זו תחושה אחרת משאר התקיפות שעברתי – חשבתי שאני לא מאלה שקופאות ומסתבר שכן".

3. אירוע מיום 8.8.25, תל אביב, עדותה של נ' (העדות הובאה באמצעות צילום וידאו, עם שמה המלא ובפנים גלויות של הנפגעת):[21] "היום הגעתי להפגנה למחאה לתמיכה בשחרור החטופים ונתקלנו באלימות שוטרים מאוד קשה. ניסו לשבור לי את היד כמה פעמים, הוטרדתי מינית על ידי שוטרים. שוטר הכניס לי יד מתחת לחולצה, מתחת לחזייה, וככה גררו אותי הצידה".
4. אירוע מיום 27.9.25, נס ציונה, הקראת שמות חטופים ליד ביתו של השר גדעון סער:[22] המשטרה עצרה שתי מפגינות והחרימה מגפונים. יש לציין כי בית המשפט המחוזי קבע יום לפני כן, במסגרת דיון בהארכת מעצר של עצור אחר, כי "מחאה שמהותה הקראת שמות החטופים תוך שימוש במגפון אינה מצדיקה הטלת תנאים מגבילים". בתיעוד ממעצרה של המפגינה פולה קויש, השוטר נראה מטיח אותה בגבה על הרצפה וגוהר מעליה, בעודה צועקת "הוא נוגע לי בחזה" וחוזרת על קריאה זו, ומפגין נוסף צעק כך. ואולם, השוטר המשיך באותה תנוחה במעצרה ואיזוקה של המפגינה כאשר הוא יושב על פלג גופה התחתון. קויש התראיינה למחרת וסיפרה: "הוא רץ אלי, תפס את יד שמאל שלי, תפס את השד שלי ומשך אותו, כשזעקתי לו לשחרר, הוא מעך אותי עוד פעם ומשך אותו, ומאז יש לך צילום שבו אני מכסה את האזור כדי שלא ייגע שם... צעקתי לו שאני לא רוצה שייגע בי, אז הוא לקח את הרגל שלו ודרך לי, ושם אותה על המפשעה... זו הייתה תחושה של אונס, של תקיפה, שאין אף אחד שיכול להציל אותי".[23]

יש לציין כי פרקטיקה נוספת שעושה שימוש ביחסי כוח ובהבדלים מגדריים היא מעצר באמצעות הקפת האישה במספר שוטרים, וזאת כאשר אין כל צורך ענייני בכך. סיטואציה מעין זו עלולה לגרום לאישה תחושת איום וחרדה, וזאת ביתר שאת אם מדובר באישה שעברה בעבר תקיפה מינית. דוגמא למקרה כזה אירעה ביום 17.6.24 בירושלים. באירוע זה שוטר עצר אישה צעירה באמצעות חניקה סביב צווארה ושני שוטרים נוספים הקיפו אותה, כאשר השלושה משתתפים בגרירתה, ללא כל צורך.[24] אירוע דומה אירע ביום 22.9.2025 מול ביתו של השר גדעון סער, כאשר אם של חייל הפגינה בעד סיום

[21] דף הפייסבוק של "משנים כיוון" (8.8.2025).
[22] בר פלג, המשטרה עצרה שתי נשים והחרימה מגפונים בהפגנה מחוץ לביתו של סער, שבה קראו המפגינים את שמות החטופים, **הארץ** (27.9.25).
[23] חשבון X של Xלימות ישראל (29.9.2025); ראו גם טור שכתבה פולה קויש, שוטר תקף אותי מינית בהפגנה ואז עצר אותי. זה רק עשה אותי נחושה יותר, **הארץ** (7.10.25).
[24] תיעוד בחשבון X של חנה קופרמן (17.6.2024).

המלחמה.[25] מקרה נוסף תועד בהפגנה בתל אביב ביום 22.6.24 כאשר שלושה שוטרים גדולים משמעותית ממפגינה הוליכו אותה כשהיא לכודה ביניהם.[26] מקרה קשה אחר הוא תיעוד של שוטר ביום 27.1.25 במהלך הפגנה במודיעין. במקרה זה השוטר רצה לסלק מידיה של מפגינה תוך, ולצורך כך חתך בסכין את רצועות התוף בצמוד לגופה של המפגינה.[27]

ב. ביזוי על בסיס מיני ומגדרי

מעבר לאלימות המינית הפיזית, דווחו לא מעט מקרים שבמסגרתם השוטרים השתמשו בשפה שמבזה את מיניותן של המפגינות. כך למשל שוטר קרא לעבר מפגינה בהפגנה בתל אביב ביום 31.5.25: "אני אזיין אותך".[28] ביום 30.9.24 אישה מבוגרת דיווחה כך: "מ' [שם השוטר, נ.כ.ש] שוטר בירושלים. אתמול בהפגנה מול רוטמן, הוא וחבריו הרביצו למפגינה. אחרים גררו אותה. תקעו אצבעות בין הצלע למותן, לחשו לה 'זקנה מכוערת'".

קיימות גם עדויות על ביזוי של מפגינות באמצעות ייחוס סטריאוטיפים מגדריים, שלפיהם נשים שמוחות נגד הממסד או נשים פעילות פוליטית הן לא נורמטיביות ואף משוגעות. כך, ביום 6.4.24 נעצרה ד"ר יולנדה יבור במחאה בקיסריה, וזו העדות שהתקבלה לגבי מעצרה: "ד"ר יולנדה יבור נעצרה אמש פעם נוספת במחאה בקיסריה. לדברי עורכת דינה ממערך העצורים של המחאה, מפקד מרחב מנשה אמר ליבור בתחנת המשטרה בזמן שהיא מחכה ליעוץ המשפטי: 'את אנרכיסטית משוגעת, אני לוקח אותך כפרויקט אישי. אני אשבור לך את העצמות, את לא תהיי שקמה. אני אדאג שאת תגמרי בכלא שקמה'. בסרטון אמש מההפגנה רואים את מפקד המרחב תופס את ידה של יבור ומסייע למשוך אותה בכוח מעבר לגדר".[29] יצוין כי ממחקרים שנעשו ברחבי העולם עולה כי ייחוס תדמית של "מפגינה מטורפת" לנשים אקטיביסטיות על ידי הרשויות הוא פרקטיקה מתועדת שמטרתה להציג את המפגינות כלא נורמטיביות ולשמש כהרתעה עבור פעילות אחרות.[30]

יתרה מזאת: ההתנהלות הסקסיסטית של משטרת ישראל באה לידי ביטוי באופן יוצא דופן בשלל פעולות המופנות כלפי חברת הכנסת נעמה לזימי ממפלגת הדמוקרטים, שנוהגת לקחת חלק במחאה. לא פעם שוטרים פגעו בחסינותה כחברת כנסת ולא אפשרו לה לעבור במקומות מסוימים. כך סיפרה ח"כ לזימי ביום 20.9.2025 כי משטרת ירושלים חסמה אותה באלימות כאשר ביקשה לצעוד עם משפחות חטופים בסמוך לבית ראש הממשלה, משום שביקשה לאפשר גם לאישה עם מוגבלות ולכלב נחייה להצטרף אליה על מנת ללוות אותה לביתה. בסופו של דבר ח"כ לזימי דאגה לליווי האישה, ואולם

---

[25] תיעוד בחשבון X של Xלימות ישראל (22.6.2025).
[26] תיעוד בחשבון X של Xלימות ישראל (26.6.2024).
[27] חשבון X של Xלימות ישראל, תיעוד של "משנים כיוון" (27.1.2025).
[28] מאגר Xלימות ישראל.
[29] תיעוד מעצרה של ד"ר יולנדה יבור בחשבון X של בר שם-אור (7.4.24).
[30] Helen Monk, Joanna Gilmore, and William Jackson, "Gendering Pacification: Policing Women at Anti-fracking Protests," *Feminist Review* 122, no. 1 (July 1, 2019): 64–79

קצין המשטרה שהיה במקום הטיח בה גידופים, ואמר לה "את אפס" לפחות ארבע פעמים.[31] לאחר שהמקרה פורסם השר בן גביר גיבה את קצין המשטרה.[32] יצוין כי אותו קצין התעמת כשבועיים קודם לכן עם ח"כ גלעד קריב והטיח בו אמירות כמו "לך תצעק בכנסת",[33] אך הכינוי המקטין והמבזה "את אפס" הופנה ויוחד לחברת כנסת אישה.

ג. הפשטת מפגינות בזמן מעצר

אופן נוסף שבו גופי האכיפה משתמשים במיניות של נשים לדיכוי מחאה מתרחש לאחר ההפגנה בעת המעצר. החל מחודש יוני 2025 ועד מועד כתיבת מסמך זה דווח על לפחות שמונה נשים שלאחר מעצרן התבקשו להתפשט ובוצע בהן חיפוש גופני בעירום. חשוב להדגיש כי לא איתרנו פרסומים לגבי הפרקטיקה של הפשטת מפגינות וחיפוש בעירום בתקופות מוקדמות יותר של המחאה (למשל במחאה נגד המהפכה המשטרית החל מחודש ינואר 2023 ועד שבעה באוקטובר, וכן בשנה הראשונה למלחמה). על כן, ייתכן שתופעת ההפשטה והחיפוש בעירום התרחבה החל מחודש יוני 2025. להלן דיווחים שפורסמו בהקשר זה:

1. ביום 18.6.2025 נעצרו שתי נשים שהפגינו מול מעון ראש הממשלה בירושלים. במהלך המעצר הן עברו חיפוש גופני בעירום. על פי התיאור שמסרה אחת המפגינות לעיתון "הארץ" היא התבקשה לעבור למנח כריעה בזמן שהיא עירומה: "חברה שלי הלכה לשירותים ונשארתי עם שוטרת, היא שאלה אם יש עלי משהו שלא אמור להיות וסירבתי לענות אז היא הודיעה לי שאעבור חיפוש בעירום, לקחה אותי לחדר ישיבות ואמרה לי להתפשט". לדבריה, השוטרת צעקה עליה לאורך החיפוש וביקשה ממנה להעביר לה את הבגדים כדי שתבדוק אותם. "כשהייתי עירומה לגמרי, היא ביקשה ממני לכרוע, וכשנגמר החיפוש ושמתי תחתונים, היא כבר פתחה את הדלת ודיברה עם השוטרים שבחוץ".[34]
2. ביום 22.6.2025 נעצרו שתי נשים, ד"ר רננה קידר ושושן דולגופולסקי גבע, בהפגנה שקטה מול ביתו של השר ניר ברקת בירושלים. יצוין כי קידר, תושבת הרחוב, כלל לא השתתפה במחאה, אלא הגיעה למקום כדי להשגיח על בתה הקטינה.[35] בבית המעצר נדרשו שתי הנשים להתפשט ונעשתה בהן בדיקה בעירום. כך תיארה ד"ר קידר את האירוע: "הכניסו אותי לאיזה משרד שבדיעבד אני מגלה שיש בו זגוגית שקופה, וחלון לרחוב, והיא אומרת לי תתפשטי, אני

[31] עידן בלמהוף ורועי רובינשטיין, הניצב משנה הטיח בחברת הכנסת: "את אפס", **Ynet** (21.9.25).
[32] שילה פריד ולירן תמרי, בן גביר גיבה את הקצין, המשטרה עקצה את לזימי: אמורה לשמש דוגמה", **Ynet** (21.9.2025).
[33] עידן בלומהוף, גלעד קריב התעמת עם שוטר: "לך תצעק בכנסת"? אתה לא תדבר ככה" **Ynet** (6.9.2025).
[34] בר פלג ויהושע (ג'וש) ברוינר, אישה שהפגינה נגד המלחמה ליד מעון רה"מ נעצרה ועברה חיפוש משטרתי בעירום, **הארץ** (20.6.25). ממכתב המענה מיום 30.6.25 של הייעוץ המשפטי למשטרת ישראל בעניין "אירועי מחאה במהלך מבצע עם כלביא" לזולת ואחרים, עולה שבאותו אירוע הופשטו שתי מפגינות.
[35] כך עולה מסרטון שפרסם העיתונאי ניר חסון ברשת X (22.6.25).

מורידה בגדים. היא מסתכלת עלי ואומרת תתלבשי... מה אני עצורה על סמים? החזקת סכין? מה תמצאו – פוסטר של חטופים? אין שום היגיון ושום הסבר".[36]

3. ביום 9.8.2025 נעצרו שלוש נשים בהפגנה בתל אביב.[37] יחד איתן נעצר גבר. על פי הדיווח, שלוש הנשים נדרשו להיכנס לחדר השירותים ולפשוט את בגדיהן זו אחר זו, ובשלב זה עברו חיפוש גופני. הגבר שנעצר איתן לא התבקש להתפשט (אלא רק להרים את חולצתו). עדותה של פ', אחת הנשים הנפגעות (ניתנה בצילום וידאו, בפנים גלויות ותחת שמה המלא): "לקחו אותנו לתחנת המשטרה ושם התבקשנו להיכנס אחת אחת לתא שירותים עם שוטרת. היא ביקשה מאיתנו להתפשט. עמדתי שם רגע אחד בשירותים השוטרת עירומה [כך במקור, נ.כ.ש], ואז היא אמרה 'תתלבשי'. היא לא עשתה עלי שום בידוק גופני (עכשיו קיץ, לבשתי גופייה דקה, מה כבר יכולתי להחביא שם) רק הפשיטה אותי באקט של השפלה. הפחדה".[38]
4. פעילה בשם נעמה כהן דיווחה בחשבון הפייסבוק שלה ביום 27.8.25 כי היא נעצרה במהלך הפגנה למען החטופים ושוחררה למעצר בית של חמישה ימים (ככל הנראה בשל חסימת כבישים). בפוסט שבו תיארה את מעצרה היא ציינה שהתבקשה להתפשט אך סירבה.[39]

חוקיות הפשטתן של מפגינות

התשתית החוקית המקנה לשוטרים את הסמכות לבצע חיפוש גופני בעצורים מקורה בסעיף 3(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), התשנ"ו-1996, המורה:

> "היה לשוטר יסוד סביר לחשוד שבגופו של חשוד נמצאת ראיה להוכחת ביצועה של עבירה או להוכחת הקשר שבין החשוד לבין ביצוע העבירה, רשאי הוא לערוך בו חיפוש חיצוני... והכל אם החשוד נתן את הסכמתו לכך."

בית המשפט העליון תפס את סמכות החיפוש כבעלת פוטנציאל לפגיעה בזכויות אדם בסיסיות ביותר, כמו הזכות לאוטונומיה, לפרטיות ולכבוד, ומשכך ביקש לצמצמה ולאפשרה רק בהיעדר חלופות.[40]

כאמור, החוק דורש "יסוד סביר לחשוד" שקיימת ראייה שניתן לאתרה רק באמצעות החיפוש (ובענייננו, חיפוש בעירום), וכן שאותה ראיה תקשור את החשוד לעבירה שבה הוא חשוד. בהקשר זה נקבע בתיק שעסק בנסיבות דומות להפשטת המפגינות, כי:

> "ניתן להניח שאמנם יהיו מצבים רבים שבהם יהיה יסוד סביר לחשד שאסיר מנסה להחביא חפץ אסור בגופו או תחת בגדיו, כדי להכניסו אל בית הסוהר. אך ישנם גם מצבים רבים אחרים, שבהם קשה להניח קיומו של יסוד סביר לחשד מעין זה. **כך למשל,**

---

[36] ד"ר רננה קידר על מחאה וזיכרון אחרי 7.10 (ערוץ הבית המשותף, יוטיוב, 1.7.25).
[37] מיכל פעילן ברשת X (12.8.25).
[38] ערוץ הטלגרם "חדר מלחמה" (13.8.25).
[39] חשבון הפייסבוק של נעמה כהן (27.8.25).
[40] רע"פ 10141-09 **בן חיים נ' מדינת ישראל**, פ"ד סה(3) 305 (6.3.2012).

במקום שבו אדם נעצר מבלי שיכול היה לצפות את מעצרו או להתכונן לקראתו ומאז שנעצר היה נתון להשגחת שוטרים" [ההדגשה הוספה].[41]

בעניין מעצר המפגינות אין כל ספק כי "יסוד סביר לחשד לקיומה של ראייה" לא מתקיים. ראשית, אין יסוד סביר לחשד להסתרת ראיה שתקשור את המפגינות לעבירה (ככל הנראה הן נעצרו בחשד ל"הפרת הסדר הציבורי"), משום שהן נעצרו ללא יכולת לצפות מראש את מעצרן, בדומה להחלטת בית המשפט המוזכרת לעיל. ושנית, לא ברור כלל איזו ראיה פיזית עשויה לקשור אותן לעבירה של "הפרת הסדר הציבורי", ובוודאי שאין ראיה כזו שמפגינות עלולות להחביא במקומות אינטימיים בגופן. ובלשונה של ד"ר רננה קידר שעניינה הובא לעיל: "מה תמצאו? פוסטר של חטופים?".

נוסף על כך, החוק מחייב הסכמה לחיפוש, ופסיקת בית המשפט עמדה על כך שהסכמתו של חשוד לחיפוש חייבת להינתן לאחר שהובהר לו שהוא רשאי לסרב, ושלא יהיה בכך בכדי לפגוע בזכויותיו או לעורר חשד נגדו (רע"פ 10141-09 **בן חיים נ' מדינת ישראל** פ"ד סה(3) 305 (6.3.2012)). ואולם, מכל העדויות של המפגינות שהופשטו עולה כי לא הובהרה להן כנדרש זכותן להתנגד לחיפוש בעירום.

נסיבות נוספות מגבשות את המסקנה שהמשטרה עושה שימוש לרעה בסמכות החיפוש בפרקטיקת ההפשטה. למשל, העובדה שמדובר בפרקטיקה שהשכיחות שלה עלתה באופן לא מוסבר החל מחודש יוני 2025 מחזקת את ההשערה שמדובר בשינוי מדיניות המוכתב מדרגים גבוהים, וקשור למהותה של המחאה. במילים אחרות: העובדה שהפרקטיקה הופנתה בעיקר נגד מפגינות נגד מדיניות הממשלה בעניין החטופים והמלחמה מעידה על אכיפה בררנית. יצוין כי במקרה מיום 9.8.25 נעצרו שלוש נשים וגבר, ורק הנשים עברו חיפוש בעירום. עובדה זו עשויה להצביע על כך שמדובר בהנחיה או במדיניות מכוונת מגדרית המופעלת בעיקר כלפי נשים.[42]

נוסף על כך, על פי העדויות, רוב הנשים התבקשו להתלבש מיד לאחר שהופשטו, ללא ביצוע חיפוש, עובדה המעידה על כך שלא היה צורך אמיתי בדבר. ד"ר רננה קידר העידה על כך: "אמרו לי תתפשטי תתלבשי". עוד יש לציין כי כל המפגינות שוחררו באותו יום (על נעמה כהן הוטל מעצר בית של חמישה ימים,) ולא הוגש נגד אף אחת מהן כתב אישום. עובדה זו מחזקת את ההבנה שתכלית החיפוש בעירום היא הענשה או הרתעה של מפגינות ולא אכיפת החוק.

יוער שמכון זולת וכן מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית וגופים נוספים פנו ליועצת המשפטית לממשלה ולמשטרת ישראל בחודש יוני 2025 לאחר שני האירועים הראשונים של החיפוש הגופני. בעקבות פנייה זו התקבל מענה מטעם לשכת היועצת המשפטית של משטרת ישראל ביום 30.6.25. עמדת המשטרה שהתקבלה הייתה כי על המפגינות מיום 18.6.25 בוצע חיפוש גופני "בהתאם לדין"

---

[41] אם כי שם נדון מקרה של אסיר, ובענייננו מדובר במעוכבות: ת"א (ירושלים) 35744-12-12 **חנמאל דורפמן נ' מדינת ישראל – משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר** (נבו, 22.2.2015).

[42] נעיר כי ביום 6.11.2025 נעצר גבר שקרא קריאות לעבר השר בן גביר בטקס חלוקת תארים באוניברסיטה העברית, ובהן "גזען" ו"כהניסט", ונערך עליו חיפוש בעירום מלא בתחנת המשטרה: יהושע (ג'וש) ברריינר, האזרח שצעק על בן גביר ונעצר: השוטרים דרשו ממני להתפשט, נאזקתי במשך שעות, **הארץ** (6.11.2025). עם זאת, מאז חודש יוני 2025 ועד מועד כתיבת הנייר, מלבד מקרה זה כל המקרים שהתפרסמו היו של חיפוש בעירום על נשים.

ו"בהתאם לחששות ולחשדות שהיו באותה עת בפני השוטרות שביצעו את החיפוש ואשר מפאת צנעת הפרט לא יפורטו במסגרת מענה זה".[43] לגבי המקרה מיום 22.6.25 ציינה המשטרה כי החיפוש נעשה בהתאם לדין, ללא פירוט לגבי מהו היסוד הסביר לחשד ומהי הראיה שהייתה יכולה לקשור את המפגינות ל"עבירה", כאשר ה"עבירה" היא הפרת הסדר הציבורי. המענה מסתיים בקביעה ש"התנהלותם של השוטרים... הופעלה [השגיאה במקור, נ.כ.ש] בהתאם לדין. יחד עם זאת... יחודדו ההנחיות".

אם כן, תשובת המשטרה לא מצביעה על עילה חוקית כלשהי לחיפוש הגופני בעירום, ואולם הייעוץ המשפטי מטעם משטרת ישראל עמד על כך שהאירוע התנהל באופן חוקי. תגובה זו מדאיגה משום שהיא מכשירה את הפרקטיקה, כל עוד אין הנחיה אחרת מטעם היועצת המשפטית לממשלה. ככל שמדובר במדיניות שמכוונת מלמעלה, במטרה להשפיל מפגינות, כפי שעולה מן המתואר, הרי שמדובר בפרקטיקה משטרתית לתקיפה מינית של מפגינות בחסות החוק.[44]

ד. איומים הנוגעים לאימהותן של מפגינות

אירוע המעצר הנ"ל של קידר ודולגופולסקי גבע כלל אמצעי הפעלת לחץ נוסף על המפגינות באמצעות ערעור על טיב אימהותן.[45] בעת שהגיעה המשטרה למקום, שתי המפגינות שהו שם עם ילדיהן הקטינים במחאה שקטה של שירה בציבור. דולגופולסקי גבע ישבה על המדרכה עם בנה הקטן, ואילו קידר כלל לא הייתה חלק מהאירוע במקור, אלא הגיעה לבדוק את שלומה של בתה בת ה-14 שהשתתפה במחאה השקטה. בסרטון שפורסם נראה אחד השוטרים נוזף במפגינות ששוהות עם ילדיהן במקום, ודולגופולסקי גבע עונה לו "יש לי בחירה מאוד מודעת, אני בוחרת להביא לפה את הילדים שלי".[46] בתגובה, השוטרים נשמעים מאיימים על הנשים שידווחו עליהן לשירותי הרווחה. בהמשך, כששתי המוחות נעצרו, הדבר נעשה מול ילדיהן המבוהלים והבוכים. בתחנת המשטרה נשאלה קידר אם היא מסכימה שבתה בת ה-14 תבוא לתת עדות.[47] זאת, כאשר ברור שמדובר בפרוצדורה בעייתית, משום שהמשפט הישראלי אוסר על עדות ילד על הוריו, וכן מוטלות מגבלות שונות על עדות קטינים.[48] דומה שהעלאת אפשרות זו מטרתה לשמש כאמצעי לחץ פסיכולוגי על העצורה. האיום נטול הבסיס בפנייה לרווחה, הפרדת המפגינות מילדיהן וההתייחסות לאימהותן כלא נורמטיבית – כל אלה עושים שימוש בהיותן של המפגינות אימהות במטרה להרתיע אותן (ואימהות נוספות) מהשתתפות במחאה.

---

[43] מכתב המענה מיום 30.6.25 של הייעוץ המשפטי למשטרת ישראל בעניין "אירועי מחאה במהלך מבצע עם כלביא" לנכון זולת ואחרים.

[44] זהבה גלאון, משטרת ישראל תוקפת מינית מפגינות. לשר ניר ברקת אין עם זה בעיה, **הארץ** (25.6.25).

[45] ניצן כספי שילוני, אימהות טובות לא מפגינות, ומי שכן, יוחזרו למקומן הטבעי, **הארץ** (25.6.25).

[46] הסרטון מופיע בדרך הפייסבוק של "משנים כיוון" (22.6.25).

[47] רננה קידר, לעיל ה"ש 37.

[48] סעיף 4 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.

ה. אלימות שוטרים כלפי נשים ופגיעות הגוף הנשי

כפי שצוין בפתח המסמך, שכיחותה של אלימות פיזית (לא אלימות מינית) של שוטרים כלפי מוחים גברים כנראה גבוהה יותר מאשר כלפי נשים. אלא שיש להתייחס לממד נוסף באירועי אלימות כלפי מפגינים, והוא פגיעות (vulnerability) הגוף הנשי. באופן כללי וממוצע, נשים פגיעות יותר לנזק פיזי כתוצאה מהפעלת כוח, וזאת בשל הבדלים פיזיולוגיים ואנטומיים מובנים בין המינים.[49] במילים אחרות: פעמים רבות כאשר שוטרים יפעילו אותה מידה של אלימות כלפי גבר או אישה, השלכות הפגיעה באישה יהיו משמעותיות יותר בשל הפער הפיזיולוגי. למשל, לנשים בממוצע יש מסת שריר פחותה המגנה על האיברים והשלד וכן צפיפות עצם נמוכה יותר, ולכן אצל נשים קיים סיכון מוגבר לנזק פנימי ולשברים כתוצאה ממכות באלות או באגרופים.[50]

בשל המבנה האנטומי של מרבית הנשים, הפלה אלימה של אישה על הקרקע חושפת אותה לסיכון גבוה יותר לפציעות מפרקים חמורות בברכיים ובקרסוליים,[51] וכן שרירי הצוואר החלשים יותר חושפים נשים לסיכון מוגבר לפגיעות ראש טראומטיות כתוצאה מטלטול או הטחה בקרקע.[52] יצוין כי פגיעה מן האמצעים לפיזור הפגנות שבהם משתמשת משטרת ישראל היא מסוכנת במיוחד, משום שהשליטה של השוטר בהם מוגבלת ביותר והם מופנים בעוצמה כלפי קהל באופן בלתי מובחן. כך למשל המכת"זית[53] וכן השימוש בפרשים.[54]

במאגר של מיזם "Xלימות ישראל" קיימות עדויות רבות על פציעות של נשים שנגרמו מאלימות שוטרים והצריכו אשפוז. בנוסף לכך, ישנן עדויות לפרקטיקה מכאיבה ומשפילה של גרירה או הרחקה של מפגינות באמצעות משיכה בשיער ראשן. פעולה אלימה זו תועדה בכמה הקשרים, כך ביחס לח"כ נעמה לזימי,[55] וכן במקרה שתועד של עיכוב מפגינות באמצעות משיכה בשיערן ביום 22.6.24 בהפגנה בתל אביב.[56] במקרה נוסף של הפגנה ליד בית ראש הממשלה בירושלים ביוני 2024, תועדה גרירה אלימה של אישה באמצעות אחיזתה משיערה האסוף.[57] באותה הפגנה תועדה גם גרירה של מפגין בשיערו, כך שלא מדובר בפרקטיקה שמופעלת רק נגד נשים, אך היא רלבנטית יותר לבעלי שיער ארוך

---

[49] כמובן שההתייחסות כאן היא לגבי הממוצע ולא לגבי מקרים ספציפיים. כמו כן, יצוין כי קיימות אוכלוסיות נוספות שפגיעותן מוגברת כמו אנשים עם מוגבלויות, קשישים, חולים וכיו"ב.

[50] Cordelia W. Carter et al., "Sex-based Differences in Common Sports Injuries," *Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons* 26, no. 13 (May 31, 2018): 447–54

[51] Thomas Kernozek et al., "Gender differences in frontal and sagittal plane biomechanics during drop landings," *Medicine and science in sports and exercise* 37, no. 6 (June 2005): 1003-1012

[52] Gustavo P. Carmo et al., "Biomechanics of Traumatic Head and Neck Injuries on Women: A State-of-the-Art Review and Future Directions," *Biology* 12, no. 1 (January 4, 2023): 83

[53] ראו דיון בהצעת החוק להגבלת השימוש במכת"זית שנערך בוועדה לביטחון לאומי של הכנסת (30.6.2025).

[54] שימוש בפרשים בהפגנות (פנייה של האגודה לזכויות האזרח למשטרה, 18.12.2024). וראו את העתירה שהגישה האגודה לזכויות האזרח בנוגע להפעלת פרשים בהפגנות: בג"ץ 44742-08-25 **האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל**. באשר לסמליות שבשימוש בפרשים על ידי המשטר ראו: דרור בורשטיין, לפעמים די בשיר אחד כדי לראות סוסים בצורה אחרת, **הארץ** (19.7.2023).

[55] דן רבן, ח"כ לזימי על ההפגנה בת"א: שוטרים קפצו עליי, משכו לי בשיער וחנקו אותי", **Ynet** (30.6.2024).

[56] חשבון X של Xלימות ישראל (26.6.24).

[57] בר פלג, מח"ש סגרה תיק חקירה נגד שוטרים שתועדו מכים באגרוף ומושכים בשיער של מפגין, **הארץ** (6.12.2024).

ולכן השכיחות שלה שכיחה פחות ביחס לגברים. להלן מספר עדויות על פציעות שהצריכו טיפול רפואי בבית חולים ותועדו במאגר:

1. לאחר הפגנה שהתקיימה ביום 24.7.23 בתל אביב דיווחה אישה: "עמדתי באיילון צפון בהפגנה כשחטפתי מכת"זית מטווח קרוב. המכת"זית העיפה אותי אחורה והתגלגלתי על הכביש, ואז דרך עלי סוס. התעוררתי כשכמה מפגינים הרימו אותי בידיים וברגליים והזיזו אותי משם. חובש בדק אותי ופינה אותי באמבולנס לאיכילוב. אושפזתי ללילה ואובחנה לי צלע שבורה".
2. לאחר הפגנה שהתקיימה ביום 25.7.23 בתל אביב דיווחה אישה: "במהלך ההפגנה בקפלן ביום שני 25.7.23 מצאתי את עצמי לבד על הכביש. הדגל שהיה בידי נפל והתכופפתי להרים אותו, ואז מכת"זית פגעה בי פגיעה ישירה. כתוצאה מההדף של זרנוק המים עפתי אחורה ונחתתי על עצם הזנב בכביש. תוצאות התקיפה הפיזית: פציעה שהצריכה אשפוז".
3. בהפגנה שהתקיימה ביום 7.12.24 בתל אביב, מפגינה שנדחפה על ידי שוטר פונתה באמבולנס לבית החולים עם חשד לשברים באגן ובכתף. תוצאות התקיפה הפיזית: פציעה עם נזק ממושך.
4. לאחר הפגנה שהתקיימה ביום 24.8.24 התקבל הדיווח הבא: "מיצג מחאה שבו מוחה עומדת על סולם גבוה... שוטר אחר ניגש ישירות לסולם, מטלטל אותו ומפיל את המוחה לרצפה. המוחה פונתה לטיפול רפואי. תוצאות התקיפה הפיזית: פציעה שהצריכה הגעה לבית חולים לטיפול ראשוני".
5. ביום 31.8.24 לאחר הפגנה בתל אביב התקבל הדיווח הבא: "פרש דרס את נטלי צנגאוקר [אחותו של מתן צנגאוקר שנחטף לעזה ושוחרר לאחר שנתיים, נ.כ.ש]. תוצאות התקיפה הפיזית: פציעה שהצריכה אשפוז".[58]
6. בדיון בוועדה לביטחון לאומי בכנסת שהתקיים ביום 22.5.2022 העידה פני פסי, נכת צה"ל: "בפברואר 2023 אני השתתפתי בהפגנה נגד ההפיכה המשטרית מול ביתו של ראש הממשלה ברחוב עזה ומשם יצאנו לצעדה. הגענו לרחוב אליאש, בן יהודה, ושם עמדו שוטרים בטור ולא נתנו לנו לעבור. אני ניגשתי לאחד מהשוטרים ושאלתי אותו למה הם לא נותנים לנו לעבור ובתגובה הוא דחף אותי דחיפה חזקה, אני נחתתי על יד ימין וזה היה כאבי תופת. לקחו אותי לחדר מיון, גיבסו אותי ואמרו לי שיש לי שבר מורכב ואני חייבת ניתוח. בשבוע אחרי זה עברתי ניתוח וכמה חודשים אחר כך עברתי עוד ניתוח. אני עדיין בטיפולים של פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק ומדברים על ניתוח שלישי... היד שלי לא חזרה, זאת גם יד ימין היד הדומיננטית שלי, יש לי זרמים חשמליים כל הזמן ודברים נופלים לי מהידיים. יש לי נכות ביד ימין".[59]

[58] תיעוד הדריסה בחשבון ה-X של בר שם-אור (31.8.2024).
[59] פרוטוקול הוועדה לביטחון לאומי, **אתר הכנסת** (22.5.2025).

יש להדגיש כי נשים בהריון, נשים נכות ונשים מבוגרות סובלות מפגיעות כפולה ומוגברת, וקיימות עדויות על אלימות פיזית של שוטרים כלפי אוכלוסיות מיוחדות אלה, למשל:

1. ביום 21.9.24 דווח כי מפגינה נכה עם הליכון הותקפה על ידי שוטר במהלך הפגנה בתל אביב, ופציעתה הצריכה טיפול בבית חולים.[60]
2. ביום 4.11.23 נפגעה אישה נכה שנעזרת בהליכון מאלימות שוטרים במהלך הפגנה בירושלים. להלן הדיווח שלה: "אני אישה נכה הנעזרת בהליכון. בהפגנה ברחוב עזה נדחפתי באלימות על ידי שוטרים. בעודי מנסה להתנגד לדחיפה ולייצב עצמי, השוטר התעצבן, תפס את היד שלי, עיקם אותה מאחורי הגב שלי והטיח אותי על קהל המפגינים. נחתתי על הכביש ונחבלתי בגב, נזקקתי לעזרה כדי לחזור ולעמוד. צעקתי לעבר השוטר שהוא מכה אישה נכה, הוא עמד להתנפל עלי שוב ונבלם על ידי חבריו השוטרים".[61]
3. ביום 20.4.25 נפגעה אישה מבוגרת במהלך הפגנה במושב מזור. זו העדות המופיעה במאגר Xלימות ישראל: "שוטרים מושכים ודוחפים בכוח אישה מבוגרת מתוך שטח חצר, עד שהיא נופלת לקרקע. במהלך האירוע המשקפיים שלה עפים מפניה. כשהיא חוזרת פנימה בניסיון למצוא אותם, אחד השוטרים דוחף אותה שוב בגסות לאחור. רק לאחר שהוא מבין שאיבדה את משקפיה, הוא ניגש ומנסה לסייע לה באיתורם".[62]
4. ביום 5.11.24 תועד מעצר אלים של אישה מבוגרת במהלך הפגנה בתל אביב: "שתי שוטרות מג"ב מפילות מפגינה מבוגרת וגוררות אותה על הרצפה".[63]
5. ביום 20.9.25 תועד מעצר אלים במיוחד בתוך מרכז קניות של מפגינה נכה עם הליכון. המפגינה הופלה מההליכון ושוטרים גררו אותה על הקרקע.[64]

יובהר כי שימוש בכוח של שוטרים כלפי אזרחים אסור, אלא אם קיימת סמכות כזו על פי הדין והתקיימו נסיבות מסוימות.[65] כך או כך, בכל שימוש בכוח – בין אם הוא מותר על פי הדין, ובין אם אינו חוקי כמו במקרים רבים במחאות כלפי הממשלה – יש לקחת בחשבון את ממד הפגיעות המוגברת של הפיזיולוגיה הנשית.

ניתוח: ההשלכות של הפגיעות המגדריות במפגינות

נשים שמפגינות נגד מדיניות ממשלת ישראל סובלות מסוגים מובחנים של אלימות שמפעילים שוטרים. מדובר באלימות פוליטית ושיטתית, ולא במקרים אקראיים שהם יוזמה של שוטר מסוים. ניתן להסיק

[60] התקיפה תועדה בחשבון X של Xלימות ישראל (22.9.2024).
[61] צילום האירוע מתועד במאגר Xלימות ישראל.
[62] האירוע תועד בחשבון X של Xלימות ישראל (20.4.2025).
[63] האירוע תועד בחשבון X של Xאלימות ישראל (5.11.2025).
[64] האירוע תועד בחשבון X של לירי בורק שביט (20.9.25).
[65] נורית יכימוביץ-כהן, מידע על שימוש משטרתי בכוח ועל נוהלי משטרה הנוגעים לעיכוב, מעצר ושחרור עצורים ולטיפול רפואי בהם – חומר רקע לדיון בוועדה לביטחון לאומי, מרכז המחקר והמידע של הכנסת (8.6.2023).

זאת הן מן המאפיינים הדומים של המקרים, והן מן העלייה בשכיחות השימוש בחלק מסוגי האלימות הנזכרים בתקופות מסוימות, דומה שכתוצאה מהוראה מגבוה – למשל, הפרקטיקה של הפשטת מפגינות.

בנוסף, אין מדובר בתופעה מקומית ייחודית, אלא בתופעה מוכרת ברחבי העולם. רוב המקרים המדווחים בעולם, מטבע הדברים, מתייחסים לאירועים של דיכוי הפגנות במדינות לא דמוקרטיות, או שהדמוקרטיה בהן רעועה. למשל, פעילות פמיניסטיות שמפגינות במקסיקו מאז 2016 למען זכויות נשים (הזכות להפלה ודרישה למיגור רצח נשים ואלימות במשפחה) דיווחו על מעצרים שרירותיים אשר במהלכם שוטרים תקפו מינית את העצורות.[66] בקולומביה, דוח של ארגון אמנסטי אינטרנשיונל חשף כי במהלך הפגנות המוניות בשנת 2021 כוחות המשטרה השתמשו כלפי נשים מפגינות באלימות מינית – כולל אונס.[67] אמנסטי גם דיווח בשנה האחרונה על עלייה בשימוש באלימות מינית של שוטרים כלפי מפגינות בגאורגיה, החל משימוש בשפה מבזה וסקסיסטית כמו "זונה", הפשטת מפגינות על מנת לבצע חיפוש גופני ועד מקרי אונס של עצורות על ידי שוטרים.[68] דוגמא קיצונית היא המקרה של המהפכה במצרים בשנת 2011. במקרה זה, הצבא דיכא את המחאה של המפגינות בכיכר תחריר באמצעות פרקטיקות כמו חיפוש בעירום וכן "בדיקות בתולין" של מפגינות.[69]

לצד מדינות אלה שפוגעות באופן שגרתי בזכויות אדם, דווח בחודשים האחרונים על מקרה של אלימות מינית באיטליה מצד שוטרים נגד אקטיביסטיות שמפגינות נגד מדיניות הממשלה ביחס למשבר האקלים. במקרה זה דווח כי השוטרים דרשו מהן להתפשט ולכרוע על ברכיהן במהלך עיכובן, ושר הפנים של איטליה הודיע כי יפתח בחקירה בנושא.[70] מקרה נוסף של אלימות מינית שיטתית נגד מפגינות במדינה דמוקרטית דווח באנגליה בשנים 2013-2014 כנגד פעילות סביבה.[71]

באופן כללי, ובמנותק מהסוגייה המגדרית, אלימות פיזית של שוטרים תוך שימוש לרעה בסמכותם משמשת כגורם מרתיע שמרחיק אזרחים מהשתתפות בהפגנות. ואכן, בפרקטיקות שתוארו לעיל המופנות כלפי נשים קיים באופן אינהרנטי גורם הרתעתי: פגיעה מינית, ביזוי, הפשטה ושימוש באלימות פיזית כלפי הגוף הנשי. במילים אחרות, האלימות המשטרתית מסמנת לנשים אחרות ומזהירה אותן שמוטב להן להתרחק מהמחאה. הסבירות כי נשים יורתעו ויחששו להשתתף במחאות בעקבות דיווחים על אלימות מינית כלפי נשים אחרות היא גבוהה, בשל הממד הטראומטי הייחודי של אלימות

---

[66] Paulina García-Del Moral, "'Police do Not Protect Me, My Female Friends Do': Polce Repression against Feminists in Mexico," *Georgetown Journal of International Affairs* (17.2.2021)

[67] COFEM Statement of Solidarity: Police brutality and a feminist critique of the criminal justice/police system (14.2.2022)

[68] "From Insults to Assaults: Weaponizing Gender-Based Violence Against Women Protestors in Georgia," *Amnesty International* (23.5.25)

[69] Sofie Marianne Gilbert, Correlates of Sexual Violence in Protest Spaces: Evidence from the Egyptian Revolution (master's thesis, Department of Political Science, University of Oslo, 2022)

[70] "Italian Police Accused of Making Female Activists Remove Underwear and Do Squats," *The Guardian*, January 15, 2025.

[71] Monk, Gilmore, and Jackson, "Gendering Pacification: Policing Women at Anti-Fracking Protests."

מינית. כפי שאחת הנפגעות שצוטטה לעיל אמרה ביחס לתקיפה המינית שעברה בזמן הפגנה: "עברתי בהפגנות כמה תקיפות וחבלות... וזה כאילו כלום לעומת מה שעברתי במקרה הזה".

תוצאה נוספת של האלימות המגדרית בדיכוי מחאות, החורגת מהגורם ההרתעתי, היא ההשפעה הנרחבת והשיטתית על נשים כקבוצה ועל השתתפותן במרחב הציבורי.[72] מילות הביזוי והדה-לגיטימציה של השוטרים כלפי נשים שמשתתפות באופן פעיל בהפגנות ולוקחות חלק במאבקים פוליטיים מלמדות כי הן עדיין נתפסות כמאתגרות את הסדר החברתי המסורתי, וה"עונש" על התנהלות זו משתקף בתגובת גופי האכיפה.[73] המשמעות היא שהתנהלות המשטרה, שתוקפת מפגינות ומערערת על הנורמטיביות והלגיטימיות של מחאתן, מחזקת את אי השוויון בחברה, שבעטיו מלכתחילה פחות נשים משתתפות במאבקים אזרחיים וציבוריים מאשר גברים.

בכך, האלימות המשטרתית פוגעת לא רק בזכויותיהן של הנשים שנפגעו ישירות או מרתיעה אחרות מהשתתפות דומה, אלא היא גם פוגעת בהשתתפות השווה של נשים בהפגנות. כתוצאה מכך, נשים עלולות להפחית את השתתפותן הפעילה במרחב הדמוקרטי.

לסיכום, חופש המחאה של אזרחי ישראל המפגינים נגד מדיניות הממשלה נפגע מאז הקמת הממשלה ה-37.[74] לא מן הנמנע שהשתתפותן הפעילה של נשים במחאות אלה ונוכחותן הבולטת בהן, הובילו גם להתגברות האלימות המגדרית שנוקטת המשטרה כלפי מפגינות, באופן שעלול להרתיע ולצמצם את נוכחותן העתידית של נשים במחאה נגד הממשלה.

המלצות מדיניות

לנוכח מסקנות נייר זה, שלפיהן המשטרה מפעילה כלפי המוחות נגד הממשלה סוגי אלימות מובחנים, להלן הצעות מדיניות מטעם מכון זולת שמטרתן למנוע אלימות מגדרית נגד מפגינות:

1. **צמצום האפשרות לחיפוש בעירום על מפגינות ומפגינים**

אחת מהדרכים לדיכוי מחאות, כפי שעולה מהמסמך, היא חיפוש גופני והפשטת מפגינות לאחר עיכובן בתחנת המשטרה. לחיפוש אינטימי מסוג זה אין כל הצדקה עניינית. ראשית, משום שהמפגינות לא יודעות מראש על אפשרות מעצרן ולכן אין יסוד לחשד שיסתירו על גופן "ראיות". שנית, משום שהמעצרים מבוצעים ברוב המוחלט של המקרים בגין עבירה לכאורה של "הפרת שלום הציבור" – עבירת סל שלא מייחסת למעוכבת סכנה ספציפית (למשל: לא מיוחסת לה עבירה של חבלה, אלימות או החזקת חומר מסוכן), ולכן אין מקום לחשד שהיא מסתירה על גופה ראיה. שלישית, בכל המקרים שבהם נשים עוכבו והופשטו בפועל, לא נמסר כל הסבר ביחס לאותה ראיה נסתרת שהיה הכרח לחפש על גופן. ורביעית, לא הוגש כתב אישום נגד אף אחת מהמעוכבות

[72] שם.

[73] שם.

[74] טל הלל ואיתי מק, שימוש לא מוצדק בכוח ובאמצעים לפיזור הפגנות, נייר עמדה, **מכון זולת** (8.6.2025).

שבוצע עליהן חיפוש גופני. לנוכח ההבנה שהעבירה של "הפרת שלום הציבור" משמשת כעילת סל למעצר מפגינים וכי חיפוש גופני משמש כפרקטיקה לדיכוי ולהרתעת מפגינות, מוצע לצמצם את האפשרות לביצוע חיפוש גופני בעיכוב בגין עבירה זו. לשם כך, מוצע לתקן את תקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה), כך שחיפוש בעירום על חשודים או מעוכבים שנעצרו בגין עבירה של "הפרת שלום הציבור" (סעיף 151 לחוק העונשין) ייאסר לחלוטין כאשר העיכוב התבצע במהלך עצרת, תהלוכה או הפגנה.

2. **אישור קצין בדרגת רב פקד ומעלה לחיפוש גופני בעבירות שאינן פשע, וחובת תיעוד בכתב**
על מנת לצמצם את שיקול הדעת של שוטרים זוטרים בהחלטתם להורות על חיפוש גופני, מוצע לקבוע שחיפוש גופני בחשד לעבירות שאינן פשע יותנה באישור קצין משטרה בדרגת רב פקד ומעלה בלבד. נוסף על כך, מוצע לקבוע כי כל חיפוש בגופו של חשוד יחייב תיעוד בכתב של הטעמים לחיפוש ושל החשד הסביר שעליו הוא מבוסס. בהתאם לכך, יש לתקן את חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), התשנ"ו-1996.

3. **דיווח שנתי לוועדה לביטחון לאומי**
לצורך מעקב, שקיפות וטיפול מוצע כי מנהל המחלקה לחקירות שוטרים יגיש אחת לשנה דוח לוועדה לביטחון לאומי, ובו יפורט מספר התלונות על פגיעות מיניות שהוגשו מדי שנה נגד שוטרים ויובהר אופן הטיפול בהן. הדוח יכלול קטגוריה נפרדת למקרים של פגיעות מיניות במהלך הפגנות.

4. **החמרת הענישה בגין אלימות מגדרית של שוטרים כלפי אזרחים**
אלימות מינית של שוטרים כלפי מפגינות היא שימוש לרעה בכוח שלא כדין, תוך ניצול מאזן יחסי הכוח בינם לבין המפגינות. מכאן שמדובר במצב דומה למקרים אחרים של ניצול יחסי מרות, ואף קשה יותר – ועל כן חמור במיוחד. לפיכך, מוצע כי תוחמר הענישה במקרי אלימות מגדרית של שוטרים נגד אזרחים. יש להגדיר בסעיף 348 לחוק העונשין כי מעשה מגונה שנעשה תוך שימוש לרעה בכוח שיטור (על פי סעיף 280 לחוק העונשין) דינו כפל העונש המוגדר לאותה עבירה.

5. **הוספת עבירת משמעת של פגיעה או הטרדה מינית כלפי אזרחים**
מוצע להוסיף לרשימת עבירות המשמעת של שוטרים, המופיעה בפקודות המפקח הכללי של משטרת ישראל, עבירה של שימוש לרעה בסמכות שניתנה מכוח תפקיד באופן של פגיעה או הטרדה מינית כלפי אזרחים.

6. **הכשרה בנושא הטרדה מינית לשוטרים**
תיקון פקודות המפקח הכללי של המשטרה, כך שיכללו הכשרה של שוטרים בסוגיה של הטרדות מיניות בהקשר של אירועי מחאה אזרחית.

7. **הגשת חוות דעת מגדרית בדיונים על הצעות חוק הנוגעות לשיטור בהפגנות**
כאמור לעיל, קיימים היבטים מובחנים של דיכוי מחאה כלפי נשים בידי המשטרה, וביניהם גם הפיזיולוגיה של גוף האישה שבאופן ממוצע פגיע יותר. על כן, יש לבחון את ההיבט המגדרי בכל

דיון או קבלת החלטות לגבי סמכויות המשטרה במסגרת מחאות. סעיף 2ג6 לחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951 קובע כי על הרשות לקידום מעמד האישה להגיש חוות דעת מגדרית בנוגע להצעות חוק או להצעות חקיקת משנה שיש להן השלכות על השוויון בין גברים לנשים, או נוגעות לתחום פעילות הרשות. על כן, מוצע שהרשות תגיש חוות דעת מגדרית בכל דיון על הצעת חוק הנוגעת לשיטור בהפגנות (למשל הפעלת מכת"זית, פרשים וכדומה), לנוכח הפגיעות המוגברת באופן יחסי של גוף האישה בהקשר זה.